

МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМДА МЕТОДИКА ФАНЛАРИНИ О'QITISH JARAYONI YAXLIT TIZIMI HAQIDA

Raxmonqulova Nasiba Elamonovna - Navoiy shahar 4-DMTT Logopedi
Sodiqova Nargiza Xo'jaqul qizi - jismoniy tarbiya yo'riqchisi

Annatsiya: Mazkur maqola, maktabgacha ta'limda metodika fanlarini o'qitish jarayoni yaxlit tizimi va uning mohiyati turlari, tarbiya berish jarayonini nazariyasi haqida so'z yuritilgan.

Kalit so'zlar: Maktabgacha pedagogika, tarbiya samaradorligi, ilmiy malumotlar, kategoriyalar.

Kirish: Maktabgacha ta'limda metodika fanlari-maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarni tarbiyalash, ulami intellektual, ma'naviy-axloqiy va jismoniy jihatdan kamolotga yetkazish masalalarini o'rganadi. Shuningdek maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berish va ularda ahloqiy fazilatlarni shakllantirish va ulami maktab ta'limiga tayyorlash muammolarini o'rganadi.

Asosiy qism: Maktabgacha ta'limda metodika fanlari bola shaxsini rivojlantirishning ikki muhim jihati unga ta'lim berish va uni tarbiyalashga asosiy e'tibori qaratadi. Maktabgacha ta'limda metodika fanlari-ta'lim jarayoni mazmuni, shakl, metod, vosita va usullari, uni tashkil etish muammolarini o'rganadi. Maktabgacha ta'limda metodika fanlarini o'qitish texnologiyasi fanining vazifalari. Maktabgacha ta'limda metodika fanlarini o'qitish texnologiyasi fani shaxsni shakllantirishdek ijtimoiy buyurtmani bajarish asosida jamiyat taraqqiyotini ta'minlashga alohida hissa qo'shadi. Maktabgacha pedagogika fanlarini o'qitish metodikasi fanini maqsadi va vazifalarining belgilanishida ijtimoiy munosabatlar mazmuni, davlat va jamiyat qurilishi, uning hayotida yetakchi o'rin tutuvchi g'oyalar mohiyati muhim ahamiyatga ega.

O'zbekiston Respublikasida demokratik, insonparvar hamda huquqiy jamiyatni barpo etish sharoitida mazkur fan yuksak ma'naviy va axloqiy talablarga javob beruvchi yuqori malakali kadrlarni tarbiyalash tizimini ishlab chiqish, ta'lim va tarbiya berish jarayonini nazariyasini ijodiy rivojlantirish vazifasini hal etadi. Mazkur jarayonda quyidagi vazifalarni bajarishga e'tibor qaratiladi:

1. Ma'naviy va axloqiy talablarga javob beruvchi shaxsni tarbiyalashga yo'naltirilgan pedagogik jarayonning mohiyatini o'rganish.
2. Shaxsni har tomonlama kamol toptirish qonuniyatlarini aniqlash.
3. Ijtimoiy taraqqiyot darajasidan kelib chiqqan holda, rivojlangan xorijiy mamlakatlar maktabgacha ta'lim tizimi tajribasini o'rganish asosida maktabgacha ta'lim tizimini takomillashtirish.

4. Maktabgacha ta'lim muassasalari hamda, ularda faoliyat olib borayotgan pedagoglar faoliyati mazmunini asoslash.

5. Maktabgacha ta'limdagi ilg'or pedagogik tajribalami umumlashtirish va amaliyotga joriy etish.

6. Bo'lg'usi tarbiyachlarni maktabgacha ta'limda metodika fanlarini o'qitish texnologiyasi oid bilimlar hamda ta'lim-tarbiya berish usullari bilan qurollantirish. Maktabgacha ta'limda metodika fanlarini o'qitish texnologiyasi fanining asosiy kategoriyalari. Bizga yaxshi ma'lumki, har bir fan o'zining tayanch tushunchalari, qonuniyatlari, tamoyillari, qoidalari tizimiga ega. Aynan mana shu holat uning fan sifatida e'tirof etilishini kafolatlaydi. Fanning mohiyatini ochib beruvchi eng muhim, asosiy tushuncha kategoriya deb ataladi. Maktabgacha metodika fanlarini o'qitish texnologiyasi fanining asosiy kategoriyalari shaxs kamolotini ta'minlash, ta'lim va tarbiya samaradorligiga erishishga qaratilgan jarayonlarning umumiy mohiyatini yoritadi. Eng muhim kategoriyalar sirasiga quyidagilar kiradi: shaxs, tarbiya, taiim (o'qitish, o'qish), bilim, ko'nikma, malaka, malumot, rivojlanish.

Xulosa: Shaxs - psixologik jihatdan taraqqiy etgan, shaxsiy xususiyatlari va xatti-harakatlari bilan boshqalardan ajralib turuvchi, muayyan xulq-atvor va dunyoqarashga ega bo'lgan jamiyat a'zosi. Tarbiya-muayyan, aniq maqsad hamda ijtimoiy-tarixiy tajriba asosida yosh avlodni har tomonlama o'stirish, uning ongi, xulq-atvori va dunyoqarashini tarkib toptirish jarayoni.

Ta'lim-o'quvchilarning nazariy bilim, amaliy ko'nikma va malakalar bilan qurollantirish, ularning bilish qobiliyatlarini o'stirish va dunyoqarashlarini shakllantirishga yo'naltirilgan jarayon. Bilim-shaxsning ongida tushunchalar, sxemalar, ma'lum obrazlar ko'rinishida aks etuvchi borliq haqidagi tizimlashtirilgan ilmiy malumotlar majmui. Ko'nikma-shaxsning muayyan faoliyatni tashkil eta olish qobiliyati. Malaka-muayyan harakat yoki faoliyatni bajarishning avtomatlashtirilgan shakli. Ma'lumot ta'lim-tarbiya natijasida o'zlashtirilgan va tizimlashtirilgan bilim, hosil qilingan ko'nikma va malakalar hamda tarkib topgan dunyoqarash majmui. Rivojlanish-shaxsning fiziologik va intellektual o'sishida namoyon bo'ladigan miqdor va sifat o'zgarishlar mohiyatini ifoda etuvchi murakkab jarayon.

Foydanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Pedagogika. M. Toxtaxodjayevaning umumiy tahriri ostida. - T.: O'zbekiston Faylasuflari Milliy jamiyati, 2010.
2. Жукова Е.Д. Технология организаци и реализации самостоятельной работы студент ов : рабочая тетр. - Уфа: Изд-во БГПУ, 2004.
3. Зуфаров Ш. Педагогик инноватика. - T.: "Фан ва технологиялар" нашриёти, 2012.
4. Слостенин В. А. Исаев И Ф., Шиянов Е.Н. Общая педагогика. В 2-х ч.- М.: ВЛАДОС, 2003.4.1
5. ОЛИЙ ТАЪЛИМ. Меъёрий-хукукий ва услубий хужжатлар туплами. -T.: "Истшугол" нашриёти бош тахририяти. 2004. -512 б.
6. Muslimov N.A., Qo'usinov O.A. Kasb ta'limi o'qituvchilarini tayyorlashda mustaqil taiimni tashkil etish. - T.: Nizomiy nomidagi TDPU. Metodik qo'lanma. 2006.